

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ КРАЇН ЯК ПОКАЗНИК РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СВІТОВИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Машкара-Чокнадій Вікторія Василівна

*старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Куліковська Ірина Володимирівна

*студентка факультету міжнародних економічних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується активізацією глобалізаційних процесів, які, у свою чергу, сприяють загостренню конкурентної боротьби. Для того, щоб вижити у сучасних умовах господарювання та досягти успіху на ринку, кожен учасник міжнародних економічних відносин має бути конкурентоспроможним, тобто ефективно використовувати наявні конкурентні переваги.

Сьогодні для визначення національної конкурентоспроможності країн найчастіше використовують методики, які прийняті рядом офіційних організацій, а саме Всесвітній економічний форум (WEF) та Міжнародний інститут розвитку менеджменту (IMD). Незважаючи на те, що кожна із вищезгаданих установ використовує власноруч розроблені якісні та кількісні методи оцінки конкурентоспроможності країн, вони аналізують конкурентоспроможність як окремих компаній всередині країни, так і галузей, і регіонів в цілому. До головних чинників формування національної конкурентоспроможності відносять ефективність уряду, ефективність бізнесу, економічні показники та стан інфраструктури.

Всесвітній економічний форум для оцінки конкурентоспроможності країн світу використовує індекс глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index, GCI), який включає 12 контрольних показників, а саме: якість інститутів; інфраструктура; макроекономічна стабільність; здоров'я і початкова освіта; вища освіта і професійна підготовка; ефективність на ринку товарів і послуг; ефективність на ринку праці; розвиненість фінансового ринку; рівень технологічного розвитку; розмір внутрішнього ринку; конкурентоспроможність компаній; інноваційний потенціал [1].

При складанні світового рейтингу глобальної конкурентоспроможності Всесвітній економічний форум охоплює 141 країну (станом на 2019 рік) та враховує загальнодоступні статистичні дані по кожній країні, а також підсумки загального опитування керівників компаній

спільно з провідними дослідницькими інститутами і організаціями у країнах, які оцінюються у щорічному звіті [1].

Розглянемо Звіт про глобальну конкурентоспроможність (The Global Competitiveness Report), оцінюючи провідні позиції країни протягом 2017–2019 рр. Як бачимо з таблиці, Сінгапуру вдалось за три роки піднятися з 3ої сходинки на першу, а лідер 2017 року Швейцарія опустилась в 2019 році на 5 позицію. Також динамічно покращив свою оцінку в рейтингу Гонконг, який піднявся за 2017–2019 рр. на 3 позиції і займає 3тє місце відповідно. США стабільно кілька років поспіль входить в трійку кращих, а Україна, в свою чергу, втратила кілька пунктів в оцінці конкурентоспроможності і відповідно знизилася свою позицію з 81 місця в 2017 році до 85 в 2019 році (див. табл. 1).

Таблиця 1

**Рейтинг глобальної конкурентоспроможності країн
за методикою Всесвітнього економічного форуму, 2017–2019 рр.**

№	Країна	2019		2018		2017	
		Позиція	Оцінка	Позиція	Оцінка	Позиція	Оцінка
1	Сінгапур	1	84.8	2	83.5	3	5.71
2	США	2	83.7	1	85.6	2	5.85
3	Гонконг	3	83.1	7	82.3	6	5.53
4	Нідерланди	4	82.4	6	82.4	4	5.66
5	Швейцарія	5	82.3	4	82.6	1	5.86
6	Японія	6	82.3	5	82.5	9	5.49
7	Німеччина	7	81.8	3	82.8	5	5.65
8	Швеція	8	81.2	9	81.7	7	5.52
9	Великобританія	9	81.2	8	82.0	8	5.51
10	Данія	10	81.2	10	80.6	12	5.39
11	Україна	85	57.0	83	57.0	81	4.11

Джерело: складено автором на основі даних [2; 3; 4]

Розглянемо рейтинг світової конкурентоспроможності за методикою Міжнародного інституту розвитку менеджменту (The World Competitiveness Ranking), який охоплює статистичні дані та дані опитувань. В рейтинг входить 63 країни (станом на 2022 рік), які проранжовано відповідно до того, як вони керують своїми можливостями для досягнення довгострокового створення цінності.

Рейтинг включає 333 критерії, що визначають національну конкурентоспроможність, і об'єднані в 4 групи факторів: економічні показники; ефективність уряду; ефективність бізнесу; інфраструктура [5].

Згідно із даними Щорічника світового рейтингу конкурентоспроможності (WCR) провідні позиції в трійці лідерів протягом 2022–2020 рр. займали Данія, Швейцарія та Сінгапур. Україна відповідно посідала 55 і 54 місця в 2020 р. та 2021 р. (див. табл. 2).

**Рейтинг світової конкурентоспроможності країн
за методикою Міжнародного інституту розвитку менеджменту,
2022–2020 рр.**

№	Країна	2022		2021		2020	
		Позиція	Оцінка	Позиція	Оцінка	Позиція	Оцінка
1	Данія	1	100.00	3	96.66	2	99.49
2	Швейцарія	2	98.92	1	100.00	3	98.37
3	Сінгапур	3	98.11	5	94.70	1	100.00
4	Швеція	4	97.71	2	96.71	6	95.86
5	Гонконг	5	94.89	7	93.53	5	97.06
6	Нідерланди	6	94.29	4	96.34	4	98.35
7	Тайвань	7	93.13	8	92.60	11	91.26
8	Фінляндія	8	93.04	11	88.47	13	88.63
9	Норвегія	9	92.96	6	94.49	7	94.60
10	США	10	89.88	10	89.12	10	92.35
11	Україна	-	-	54	50.04	55	51.86

Джерело: складено автором на основі даних [6; 7; 8]

Аналізуючи рейтинги глобальної конкурентоспроможності за методикою Всесвітнього економічного форуму та Міжнародного інституту розвитку менеджменту можна побачити відмінність між країнами-лідерами рейтингу. Хоча провідні позиції в обох рейтингах вдалось здобути таким країнам як Сінгапур, США, Гонконг, Нідерланди, Швейцарія, Швеція, Данія, але їх позиції варіюються. Дані країни є найбільш конкурентоспроможними та змагаються одна з одною за найкраще місце в рейтингу: що видно з оцінок, які варіюються в десятих частинках. Щодо України, то, як бачимо, в обох рейтингах вона не займає лідерські позиції, але разом із цим щороку експерти покращують оцінки і відмічають позитивні тенденції в підвищенні конкурентоспроможності України.

Отже, провівши огляд основних рейтингів конкурентоспроможності країн світу за методиками WEF та IMD, можемо визначити головні макроекономічні фактори, які впливають на розвиток конкурентних переваг кожної країни, що і визначає її місце у світових глобалізаційних процесах. Потрібно створювати сприятливі економічні умови в середині кожної країни для ефективного господарювання кожного підприємства, сформувавши стабільну законодавчу базу, залучивши прямі іноземні інвестиції та забезпечивши відкритість уряду [9, с. 17].

Список використаних джерел:

1. Індекс конкурентоспроможності. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BA%D1%83%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BE%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%86.

2. The Global Competitiveness Report 2019. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf.
3. The Global Competitiveness Report 2018. URL: <https://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf>.
4. The Global Competitiveness Report 2017–2018. URL: <https://www3.weforum.org/docs/GCR20172018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>.
5. World Competitiveness Rankings – IMD. URL: <https://www.imd.org/centers/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness>.
6. IMD World Competitiveness Booklet 2022. URL: <https://imd.cld.bz/IMD-World-Competitiveness-Booklet-2022>.
7. IMD World Competitiveness Booklet 2021. URL: <https://imd.cld.bz/IMD-World-Competitiveness-Booklet-2021>.
8. IMD World Competitiveness Booklet 2020. URL: <https://imd.cld.bz/IMD-World-Competitiveness-Yearbook-2020>.
9. Писаренко Т.В., Куранда Т.К. та ін. Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2021 році : науково-аналітична доповідь. Київ : УкрІНТЕІ, 2022. 93 с.